

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-27239794-045.02-254/2293

27.12.2024

Konu : Mağdur Çocukların Kolluktaki İfadeleri
Sırasında Uzmanın Yararlanması Usulü

..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgili : 17.12.2024 tarihli ve 2024/1790 B.M sayılı yazınız.

Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Yönetmeliğinin 28 inci maddesi gereğince 04.12.2024 tarihinde düzenlenen ilçe koordinasyon kurulu toplantısında gündeme alınan "*Mağdur çocukların kolluktaki ifade ve beyanlarının uzman eli ile alınması için sosyal hizmet uzmanı, psikolog, pedagog ve rehber öğretmenlerin hazır bulunması gerektiği, bu hususta nöbetçi uzmana ulaşılmakta zorlanıldığı, düzenli olarak icapçı listesinin her ay hazırlanarak görevli personele tebliğ edilmesi ve ilgili kurumlarla paylaşılması*" hususu kapsamında İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü arasında hangi kamu kurum ve kuruluşlarından personel görevlendirilmesi gerektiği konusunda anlaşmazlık meydana gelmiş ve mağdur ifadelerinde görevlendirilecek personelin unvanı ve hangi kamu kurum ve kuruluşlarından belirlenmesi gerektiğini ilkin görüş bildirilmesi talebini içeren ilgili yazı incelendi.

Bilindiği üzere;

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun,

"Tanımlar" kenar başlıklı 3 üncü maddesinde; "(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişi; bu kapsamda,

1. Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliğini tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,

2. Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiilini iddiasıyla hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da iddiasından dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu,

b) Mahkeme: Çocuk mahkemeleri ile çocuk aile ceza mahkemelerini,

c) Çocuk hâkimi: Hakkında kovuşturma başlatılmayanlar hariç, suça sürüklenen çocuklarla korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında uygulanacak tedbir kararlarını veren çocuk mahkemesi hâkimini,

d) Kurum: Bu Kanun kapsamındaki çocuğun bakılıp gözetildiği, hakkında verilen tedbir kararlarının yerine getirildiği resmî veya özel kurumları,

fade eder.

e) (Değişiklik: 13/6/2012-6327/38 md.) Sosyal çalışma görevlisi: Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını,

fade eder.",

"Sosyal çalışma görevlileri" kenar başlıklı 33 üncü maddesinde; "(1) (Değişiklik cümle:17/10/2019-7188/35 md.) Adalet Bakanlığınca en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi mahkemelere görevlendirilmek üzere adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne atanır. Atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk

suçluluğun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapanlar tercih edilir.

(2) (Değişik:7/11/2024-7531/19 md.) Bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışmaları görevlileri ile adli destek ve müdürlük hizmetleri bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışmaları görevlilerine almakta oldukları aylıklarının (ek gösterge dahil) brüt tutarının yüzde ellisi oranında ödeme yapılır. Bu ödeme aynı veya benzer ünvanlı memur kadrosunda çalışan, hizmet yılı ve öğrenim durumu aynı olan emsali personel esas alınmak suretiyle bu kapsamda görev yapan sözleşmeli personele de yapılır. Bu ödeme, söz konusu personelin kadro veya pozisyonunun bulunduğu kurum tarafından yapılır.

(3) Birinci fıkra kapsamındaki sosyal çalışmaları görevlilerinin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiilî veya hukukî bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz kişiler de sosyal çalışmaları görevlisi olarak görevlendirilebilirler. (Ek cümle:7/11/2024-7531/19 md.) Bu şekilde görevlendirilenlere ayrıca ikinci fıkra kapsamında ödeme yapılmaz.

(4) Hakkında sosyal inceleme yapılacak çocuğun, incelemeye tâbi tutulacak çevresi mahkemenin yetki alanı dışında ise, davayı gören mahkemenin talimatına bağlı olarak çocuğun bulunduğu yerdeki mahkemeye inceleme yaptırılır. Büyük şehir belediye sınırları içinde kalan yerlerde bu inceleme, davayı gören mahkemeye bağlı olarak çalışan sosyal çalışmaları görevlilerince yapılabilir.",

"Sosyal çalışmaları görevlilerinin görevleri" kenar başlıklı 34 üncü maddesinin birinci fıkrasında; "(1) Sosyal çalışmaları görevlilerinin görevi;

- Görevlendirildikleri çocuk hakkında derhâl sosyal inceleme yapmak, hazırladıkları raporları kendilerini görevlendiren mercie sunmak,
- Suçta sürüklenen çocuğun ifadesinin alınması veya sorgusu sırasında yanında bulunmak,
- Bu Kanun kapsamında mahkemeler ve çocuk hakimleri tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmektir.",

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun,

"Bilirkinin atanması" kenar başlıklı 63 üncü maddesinde; "(1) Çözümü uzmanlık, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde bilirkinin oy ve görüşünün alınmasına ilişkin, Cumhuriyet savcısının, katılanın, vekilinin, ühelinin veya sanığın, müdafinin veya kanunî temsilcinin istemi üzerine karar verilebilir. (Değişik cümle: 3/11/2016-6754/42 md.) Ancak, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkiye başvurulamaz. (Ek cümle: 3/11/2016-6754/42 md.) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip oldukları belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.

(2) Bilirkişi atanması ve gerekçe gösterilerek sayısının birden çok olarak saptanması, hâkim veya mahkemeye aittir. Birden çok bilirkişi atanmasına ilişkin istemler reddedildiğinde de aynı biçimde karar verilir.

(3) Soru turma evresinde Cumhuriyet savcısı da bu maddede gösterilen yetkileri kullanabilir.",

"Bilirkişi olarak atanabilecekler" kenar başlıklı 64 üncü maddesinde; "(1) (Değişik: 3/11/2016-6754/43 md.) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişi ilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) (Değişik: 3/11/2016-6754/43 md.) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması hâlinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin (d), (e) ve (f) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları da taşıamak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.[5]

(3) Kanunların belirli konularda görevlendirdiği resmî bilirkişiler öncelikle atanırlar. Ancak kamu görevlileri, bağlı oldukları kurumla ilgili davalarda bilirkişi olarak atanamazlar.

(4) (Mülga: 3/11/2016-6754/43 md.)

(5) Listelere kaydedilen bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer il adli yargı

adalet komisyonu huzurunda "Görevimi adalete bağlı kalarak, bilim ve fenne uygun olarak, tarafsızlıkla yerine getireceğime namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim." sözlerini tekrarlayarak yemin ederler. Bu bilirki ilere görevlendirildikleri her i te yeniden yemin verilmez.[6]

(6) Listelerde yer almamı bilirki iler, görevlendirildiklerinde kendilerini atamı olan merci huzurunda yukarıdaki fıkrada öngörülen biçimde yemin ederler. Yeminin yapıldı na ili kin tutanak hâkim veya Cumhuriyet savcısı, zabıt kâtibi ve bilirki i tarafından imzalanır.

(7) Engel bulunan hâllerde yemin yazılı olarak verilebilir ve metni dosyaya konulur. Ancak bu hâle ili kin gerekçenin kararda gösterilmesi zorunludur.",

"Bilirki ili i kabul yükümlülü ü" kenar ba lıklı 65 inci maddesinde; "(1) A a ıda belirtilen ki i veya kurumlar, bilirki ilik görevini kabul etmekle yükümlüdürler:

a) Resmî bilirki ilikle görevlendirilmi olanlar ve 64 üncü maddede belirtilen listelerde yer almı bulunanlar.

b) ncelemenin yapılması için bilinmesi gerekli fen ve sanatları meslek edinenler.

c) ncelemenin yapılması için gerekli mesle i yapmaya resmen yetkili olanlar.",

"Ma dur ile ikâyetçinin dinlenmesi" kenar ba lıklı 236 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında; "(3) Ma dur çocukların veya i lenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan di er ma durun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya e itim alanında uzman bir ki i bulundurulur. (Mülga cümle:17/10/2019-7188/22 md.)",

24.12.2006 tarihli ve 26386 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına li kin Usûl Ve Esaslar Hakkında Yönetmeli in,

"Tanımlar" kenar ba lıklı 4 üncü maddesinde; "(1) Bu Yönetmeli in uygulanmasında;

a) Çocuk: Daha erken ya ta ergin olsa bile, onsekiz ya mı doldurmamı ki iyi; bu kapsamda,

1) Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlâkî, sosyal ve duygusal geli imi ile ki isel güvenli i tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç ma duru çocu u,

2) Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili i ledi i iddiası ile hakkında soru turma veya kovu turma yapılan ya da i ledi i fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocu u,

...

f) Sosyal çalı ma görevlisi: Psikolojik danış manlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında e itim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını,

...

ifade eder.",

"Soru turma" kenar ba lıklı 5 inci maddesinin 4 üncü ve 7 nci fıkralarında; "(4) Suça sürüklenen çocu un ifadesinin alınması veya çocuk hakkındaki di er i lemler sırasında, çocu un yanında sosyal çalı ma görevlisi bulundurulabilir.

...

(7) Ma dur çocu un tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya e itim alanında uzman bir ki i bulundurulur. Bunlar hakkında bilirki ilere ili kin hükümler uygulanır.",

03.08.2017 tarihli ve 30143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Bilirki ilik Yönetmeli inin,

"Sicile ve listeye kayıt" kenar ba lıklı 43 üncü maddesinde; "(1) Bölge kurulu, sicile kayıt bakımından öncelikle ba vuranın 38 inci maddedeki ko ulları ta ıyıp ta ımadı mı de erlendirir. Kurul, bu ko ulları ta ıyanlar arasından en liyakatli olanları seçerek sicile ve listeye kaydedilmesine karar verir. Kurul liyakati de erlendirirken, ba vuranın meslekî tecrübesini, alanında yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlilik gibi uzmanlık e itimini, katıldı ı meslek içi e itimleri veya uzmanlı ı gösteren di er belgeleri de dikkate alır.

(2) Bilirki ili e kabul edilen ki ilere bölge kurulu tarafından üç yıl süreyle geçerli olmak üzere bilirki ilik yetki belgesi verilir.",

"Bilirki i listesi" kenar ba lıklı 46 ncı maddesinde; "(1) Bilirki i listesi, bilirki ilik siciline kayıtlı ki ilerin ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları, meslekleri ve 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Ki isel Verilerin Korunması Kanunu hükümleri gözetilerek Daire Ba kanlı nca belirlenecek di er hususlar gösterilmek suretiyle bölge kurulları tarafından olu turulan listedir.

(2) Bilirki ilik siciline kayıtlı bilirki iler yemin etmek suretiyle listeye kaydedilir.

(3) Bilirki i olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel ki ileri bünyesinde bilirki i olarak çalıacak ki iler listeye kaydedilmez.

(4) Liste aleni olup, herkesin eri imine açıktır.

(5) Bilirki i, yerle im yeri, görev veya i yeri de i ikli i nedeni ile ba ka bir bölge kurulunun bulundu u listeye nakil suretiyle kayıt olabilir."

"Bilirki i görevlendirilmesini gerektiren haller" kenar ba lıklı 49 uncu maddesinde; "(1) Çözümü uzmanlı ı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirki inin görü üne ba vurulabilir.

(2) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesle inin gerektirdi i hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirki iye ba vurulamaz."

"Bilirki i görevlendirilmesi ve sayısı" kenar ba lıklı 50 nci maddesinin ilk dört fıkrasında; "(1) Bilirki i, resen veya talep üzerine ilgili merci tarafından görevlendirilebilir.

(2) Bilirki iler, bölge kurullarınca düzenlenen listelerden seçilir. in mahiyetine göre gerekçesi açıkça gösterilmek kaydıyla birden fazla bilirki i görevlendirilebilir.

(3) Adli ve idarî yargıda görev alacak bilirki iler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirki ilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirki i olmasına ra men di er bir bölgedeki bilirki inin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(4) Bölge kurulunun hazırladı ı listede bilgisine ba vurulacak uzmanlık alanında bilirki i bulunmaması hâlinde, di er bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde listelerin dı ndan bilirki ili e kabul artlarını haiz ki iler arasından görevlendirme yapılabilir. Listelerin dı ndan görevlendirilen bilirki iler, bölge kuruluna bildirilir. Liste dı ndan görevlendirilen bilirki inin, bilirki ilik yapma artlarını ta imadı ının bölge kurulu tarafından tespiti halinde, bu ki i UYAP'a kaydedilmez ve durum görevlendirmeyi yapan mercie bildirilir."

Hükümleri yer almaktadır.

Görüldü ü üzere, belirtilen mevzuat hükümlerine göre, ma dur çocukların veya i lenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan di er ma durun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya e itim alanında uzman bir ki i bulundurulması zorunluluk arz etmektedir. Ma dur çocukların kollukta ifadesinin alınması gerekti i durumlarda da aynı husus geçerlidir.

Di er yandan, 5395 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk geli imi, ö retmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında e itim veren kurumlardan mezun meslek mensupları sosyal çalı ma görevlisi olarak kabul edilmi tir.

Nitekim 14.14.2024 yürürlük tarihli 7531 sayılı Kanunla de i tirilen 5395 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında Adalet Bakanlığı nca en az lisans ö renimi görmü olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalı ma görevlisinin bu Kanun kapsamındaki mahkemelere görevlendirilmek üzere adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlü üne atanaca ı; üçüncü fıkrasında ise birinci fıkrada kapsamındaki sosyal çalı ma görevlilerinin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiilî veya hukukî bir engel bulunması ya da ba ka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, di er kamu kurum ve kurulu larında çalı anlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkrada ö ngörülen nitelikleri haiz kimselerin de sosyal çalı ma görevlisi olarak görevlendirilebilece i düzenlenmi tir.

Ayrıca, 03.08.2017 tarihli ve 30143 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Bilirki ilik Yönetmeli inin ilgili hükümlerinde uyarınca gereken artların sa lanması halinde bilirki i listesine ve siciline kayıt olunabilece i tanzim edilmi tir. Bilirki inin ne ekilde görevlendirilece i hususu ise anılan Yönetmeli in 50 nci maddesinde ayrıntılı ekilde düzenlemi tir. Maddenin dördüncü fıkrasında ise bölge kurulunun hazırladı ı listede bilgisine ba vurulacak uzmanlık alanında bilirki i bulunmaması hâlinde, di er bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde listelerin dı ndan bilirki ili e kabul artlarını haiz ki iler arasından görevlendirme yapılabilce i düzenlenmi tir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 65 inci maddesinde de, resmî bilirki ilikle görevlendirilmi olanlar ve 64 üncü maddede belirtilen listelerde yer almı bulunanlar, incelemenin yapılması için bilinmesi gerekli fen ve sanatları meslek edinenler ve incelemenin yapılması için gerekli

mesle i yapmaya resmen yetkili olanlar, bilirki ilik görevini kabul etmekle yükümlü kılınmı lardır. Dolayısıyla; uzman ihtiyacının, valilikler/kaymakamlıklar tarafından olu turulan/olu turulacak olan icapçı listelerinden ya da ilgili mevzuat uyarınca belirlenen bilirki ilik listelerinde yer alan sosyal çalı ma görevlilerinden veya incelemenin yapılması için gerekli meslek olan sosyal çalı ma görevini yapmaya resmen yetkili olan sosyal çalı ma görevlilerinin, bilirki i olarak görevlendirilmeleri durumunda bu görevden kaçınmaları hukuken olanak dahilinde de ildir.

Öte yandan, 24.12.2006 tarihli ve 26386 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmeli in 19 uncu maddesine istinaden ilgili kurumların üst düzey temsilcilerinin katılımıyla olu turulan **Merkezi Koordinasyon Kurulunun 22.10.2015 tarihinde gerçekleştirilen 14. Toplantısında;** "a) Adalet Bakanlığı ile çileri Bakanlığı kolluk te kilatı çocuk birimlerine, ihtiyacı kar ılayacak sayıda sosyal çalı ma görevlisi istihdamının sa lanması,

b) (a) bendindeki çalı malar tamamlanıncaya kadar kurumların kendi sosyal çalı ma görevlisiyle bu görevi yerine getirmesi,

c) Kurumlarda sosyal çalı ma görevlisi bulunmaması durumunda sosyal çalı ma görevlisi bulunan tüm kurumlardan il düzeyinde bir havuz olu turularak hafta sonu ve mesai saatleri dı nda öncelikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı görevlilerinden olmak üzere icapçı listesinin olu turularak bu görevin yerine getirilmesinin sa lanması" hususları karar altına alınmı tır.

Merkezi Koordinasyon Kurulunun 22.10.2015 tarihli kararı göz önüne alındı nda Cumhuriyet ba savcılıklarınca do rudan ya da kolluk birimleri aracılı ıyla yürütülen soru turmalarda öncelikle il düzeyinde olu turulan icapçı listelerinde yer alan sosyal çalı ma görevlilerinden yararlanılması gerekti i görülmektedir.

Bu itibarla;

1-Adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlüklerinde çalı an psikolog, pedagoğ ve sosyal çalı macılardan olu an adli destek görevlilerinin, görev yaptıkları adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlü ünün bulundu u adliyedeki mahkeme ve savcılıkta görevlendirilebilecekleri,

2-Kolluk birimleri tarafından gerçekleştirilen i lemlerde Merkezi Koordinasyon Kurulunun 22.10.2015 tarihli toplantısında alınan karar gere ince öncelikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı görevlilerinden olu an icapçı listesinde yer alan sosyal çalı ma görevlilerinden yararlanılması gerekti i,

De erlendirilmekte olup i bu cevabi yazının görü talebine istinaden ilgili adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlü üne iletilmesi hususunda,

Bilgilerini ve gere ini rica ederim.

Meral GÖKKAYA

Hâkim

Bakan a.

Ba kan

